

Âl cèv ed San Ptronì

Mé a n sò brîsa quant pôrt, pûrtón, óss, armèri, spurtí, stracantón, cardinzón, rastí, ecz. ai séppa in San Ptronì, mo un quèl l é sicûr: stand al nómmer dâl cèv ch'ai ò vésst in gîr, ai n à da èser un sinifli!

Ói, ón al dîs, al fà:

- *Bân csa vût ch'al séppa: bâsta urganizères con un bèl portacèv!*

Un portacèv? Mo avív l'idè dal pais che ón l arèv da purtèr síg? Dè mò un'ucè ala fòto què sâta... Quassta che què l'é la man drèta ed dân Urèst anzi, nâ: monsgnâur Oreste Leonardi, *Primicerio della Perinsigne Basilica di San Petronio*, e qualla ch'al tén in

pónt ed dîda l'é sâul ónna dâl cèv ed sô competânza... In stî mis ed frecuentaziân dla nôstra beléssima baséllica ai ò avó môd ed psair méttet al nès int una móccia ed stanzi, curtil, curtilén e lòz in dóvv ed sòlit al n é brîsa pusébbil andèr: par scadagnónna dâl pôrt ai é la sô bèla cèv anzi, ciavâinna antíga. Girundlând par San Ptronì insàmm a Ferdinând, al sagristàn, l é tòtt un avrîr e srèr di óss drî dal spâl, un quèl che in prinzéppi l um fèva vgnîr só la fòtta, mo che dâpp invèzi ai ò capé.

Al nòster cisân l é anc da cunsiderèr un Musèu, par tòtt chi tesòr ch'ai é dânter e s' t an tén incôsa asrè, l é un âtum a vâdder sparîr quèl ed preziâus. Ecco alâura che bisâgna tgnîr incôsa sâta cèv, anc parché - sânta vlair pensèr ai gratón - di curiûs, magâra turéssta furastîr, ch'i vòlen dèr un'ucè ala cîsa fén int i cantón pió arpiatè ai n é sânter una móccia...

Par finîr: guardè cal ròz ed cèv què a man stanca, bèli, lósstri cómm s'al fòssen apanna vgnó fòra dal'ufizénna dal frâb... che magâra l'èra lé avсэн, int âl ciavadûr.

F. C.

Al cuncâurs ed Granaròl

S'ai é dla dâuga, prémma o dâpp la sèlta fòra! E acsé i nûster poèta i s én fât unâur anc int al cuncâurs ed Granaròl, ch'l é risarvè ai zirudlèr. E se a dégg "nûster" ai é un parché!

Dânca: al prémm prémi, la "Spîga d ôr" l é andè ala Mirella Musiani, ch'l'é anc la presentatrîz ufizièl di nûster dâpp-mezdé in dialàtt, ala Famajja Bulgnaîsa e ala Sèla di Zîrcol in San Flîs.

Al secânn d l é andè a Giordano Villani da Diòl, che ògni tant al scrîv quèl pr al nòster giurnalén.

Al tèrz, invèzi, i s l én cuchè i dû spuślén (d una vòlta), ch'al srèv pò come dîr l'Adriana Pallotti e sô maré Ghino Collina, che pròpi st ân i sran i urganizadûr di dâpp-mezdé dla Sèla di Zîrcol. A tòtt quant a i mandân una móccia ed scuèsi e simitón, sâuratótt *alle duve rapresentanti del gentil sesso, la quale sono cuvèlla parte dell'umanità che noi preferiamo.*

Žânt d una vòlta

Al lavandèr dla Crusâta

La sô bugadarî l'èra al'âria avèrta e mé a la vdèva da stèr in clâs, quand a frecuentèva la *Scuola Elementare Alberto Dallolio*. Pròpi lé sâta, int al crusèl stra la Crusâta, Tolmino e Vittorio Veneto, ai èra al canèl ed Ragn e lé al lavandèr, che mé a n ò mâi savó cum al s ciaméss, al lavèva i linzû *per conto terzi*. Drî la strè l èra tòtt una stindrî ed linzû ch'i svulazèven ch'l èra una blazza.

L èra un bèl gèner, al lavandèr! Dû bafión ala Guareschi, sânter alígher e con una scuèdra ed fiû ch'la n finèva mâi... L èra fenomenèl quand al tachèva con di bacâi sânta chèp né cò, int un *grammelot* incunprensébbil, ch'al parèva quall che mé, pasè di ân, a sinté in bâcca a Dario Fo.

Al fèva sarvézzi a dumizèlli, in vatta a un trizèccuel a mutâur, e l arivèva int al nòster curtil a tòtta manatta, fagànd una cûrva a radacc' e farmàndes ed bôt. Se nuèter cínno ai èren lé, prémma ed cminzipièr la distribuziân di linzû lavè e stirè, al partèva con la sô bacajè, acunpagnè da di gèst che se ón al l avéss vésst da luntàn, l arèv cardó ch'al fòss drî a fèr un cumézzi. E nuèter lé a rédder cme di mât!

Mé a n ò mâi capé cum al s fèss a dlîzer e cunsgnèr i pâc ed linzû lavè sânta armistièri stra d lâur, parché i èren tòtt amucè sânta un saggñ particulèr! E al bèl l é ch'a n ò mâi sintó inción a lamintères parché i manchéss quèl. L èra un bèl sarvézzi, quall ch'al fèva al lavandèr dla Crusâta, anc parché alâura i èren in pûc a avair la lavatrîz e mî mèder la lavèva incôsa, d estèd e d invèren, int al batòc' ch'ai èra int al balcân ed cuséinna.

Pò, un bèl (o brótt) dé al canèl al fò quèrt e al lavandèr an s fé pió vâdder. I gènn ch'l avèva méss só una lavandarî industrièl fòra dâl Lâm, in dóvv al lavèva la biancarî di sbdèl e dâl casèrum. Mé a n ò mâi savó s'al fòss vaira o nâ, mo int i mî arcòrd ai vanza un sgnâuri alígher dai bafión ala Guareschi, ch'al fèva rédder i cínno.

F. C.

T-Day

Al dé d San Ptronì a sán andè al Càurs ed dialàtt, l'èra al "T-Day" e ai ò girè par piàza a pî. Arîv in Ûgo Bâsi e ai pâsa una mâchina barténna con in vatta dû sugèt. A pâns "chi srèni? I n arénn mégga da èser qué. Srèni i sòlit menefreghéssta? Sperân ch'i i fâghen la mûlta". Ed banda dal Žigànt ai é una mâchina di Pulismàn e a spèr ch'i i fairmen. Moché, gnanc pr insónni, la mâchina barténna la i pâsa sàtta al nès e i n fan gnanc una pîga. Mah, chisà. A tîr d lóng a pedghèr in mèz ala strè: che blazza vadder àl Dâu Târr da ste pònt sánza andèr a rîsg d èser scuizè da un àutobus ed vént mèter! Bân, i cardréssti? Drî dal spâl, écco al runfèr d un èter mutâur ch'al và pian pianén. Un'ètra mâchina barténna, stavòlta con in vatta trî sugèt.

Stavòlta am vén só i quajón. Quand i um pâsen atais i an al fnistrén avèrt e a i dégg:

- Incû an s pôl brîsa girèr qué in mâchina!

Òn di trî l um guèrda, l avèrra àl brâza come dîr «L é acsé, csa vût fèri?» e i tîren d lóng. I pâsen dnanz ai pulismàn ch'i n bâten zéi e vî ch'i van. A tói zâ la tèrga, pò am vén da pinsèr: la n é brîsa un'ambulanza, gnanc un dutâur pr un'emergiânza parché i andèven pianén. E alâura? A vâg dai pulismàn e a fâg:

- *Ehi, ch'al scûsa, mo incû, qué, an s và sâul a pî? Cum êla che cäl mâchin che là àl pôlen girèr?*

L'arspòsta la s-ciaréss incòsa:

- *Sono auto in borghese della Polizia, auto-civetta, e in servizio loro possono passare.*

Par la verité l'urdinanza dla pedonalizaziàn ch'la n parmatt ed girèr gnanc ai andicapè la n fâ brîsa eceziàn pr àl mâchin dla Polizî, mo l'autorèzza *il Corpo di PM a derogare in presenza di situazioni eccezionali non preventivabili*. Benéssum, zèrt lavurîr dla Polizî fât col mâchin in camòffa i sran dânter da sti chès. Però, dâu vòlt in pûc minûd int una situaziàn *eccezionale non preventivabile?* Mâi dóbbi? Una bèla cunbinaziàn! Acsé a vrèv capîr se, pasèr spass in mâchina int un sît super-pedonèl, par la Polizî la séppa pròpi una nezesité. E masmamânt pr una mâchina "civetta", vèl a dîr ch'larèv da stèr in camòffa e n èser mâi arcgnusó da inción. Sinche

nâ as prèv anc tór la regolèr "pantera" zelèsta con la stréssla bianca, déggia bân?

A pâns anc che, in sta manîra, se mé a fòss un criminèl o un teroréssta e a vléss dscrûver àl mâchin dla Polizî sánza inciónni insàggn par psairli arcgnósser in chès ed bisàggn, al srèv asè stèr a sèder dû T-Day int un tavlén al Roxy Bar e tór zâ àl tèrg däl mâchin ch'al pâsen par d'ed lé. Mo se pròpi l é nezesèri pasèr stramèz ai pedón dal T-Day, a pèrt ch'al fâ un brótt vadder, un minûd ed tänp arsparmie pr an stèr a fèr un gîr pió lóng vèlèl al rîsg ed fèr savair a tótt che qualla che lé l'é una vtûra-zvatta (*auto civetta*) dla Polizî? Intindânnes, mé a sán cunvént che al lavurîr dla Polizî, Carabinîr e Finanza al séppa sänper preziaüs sâuratótt al dé d incû. Se pò l é fât con dl'óssta l é méi par nuèter e par lâur, déggia bân? Mo fòrsi i én i sòlit pinsîr insgunbiè da vèc' strazasunâi. Chisà s'ai é quelc d ón èter ch'al la pânsa come mé...

la Taraghéggna (Gigén Lîvra)

Un pèz ed Paradís

Cla matéinna dal zógggn dal nuvantadû ai èren prònti par partîr. Andèven sâul nuètri dâu, mé e mî surèla. Ala guîda dla mî machinténna a guardèva la strè, pinsànd con sulîv ch'l'èra, fòrsi, l'últma vòlta. Dâpp al sòliti frès ed zircustanza mî surèla la smité ed dscârrer, anca lî la guardèva la strè, in silânzi. Ogni vultè a la cgnusèven, ògni âlber a l avèven véstt a cràsser, ân dâpp ân, drî a cla strè che, in pôc pió ed quaranta chilòmeter, la s purtèva dala zitè al pajais ed muntâgna. Quanti vòlt a l'avèven fâta, fèn dai ân dl'adolesânza, col babbo e la mâma, prémma con la *Giardinetta* coi spurtî ed laggn, ch'l'a m piàsèva tant, pò con däl mâchini difarânti, mo sänper strécc stra pâc e fagût, parché ògni vòlta l'èra un sanmichèl.

A n èren mâi stè cuntânti, mé e mî surèla, dla dezisiàn ed cunprèr cla vilténna. A m arcurdèva bân, l'èra dal zincuantasèt. Cl ân, dâpp avair pasè àl vacànz in cal paisén, al babbo e la mâma i turnénn só e, una vòlta arivè a cà, i s génn dla cânpra. Par nuètri ragâzi, int un mumânt, ai svané tótt i insónni ed vacànz só däl spiâz luntèni

o só di giazèr a dû päs dal zîl, quí ch'a guardèven int àl reclâm in vatta ai giurnî; andèr avanti, àl nòstri estèd a li arénn pasè in cal paisén dl Apenén.

In pôc pió ed mèz'âura, sánza adèrmen, ai èren arivè dnanz al *Villino dei Glicini*, cum la gèva una pilastrèla decorè in vatta a ón di pilastrén. Cla tèrga la n m èra mâi piàsó, invèzi al babbo, acsé sevèr e autoritèri, al l'avèva fâta fèr apòsta, ed ceràmica bianca con chi fiûr dpént. Al nómm l'èra giósst, i glézzin, dai scalén dl ingrès, i s'agranplèven fén al terazén dal prémm pian, cme par tgnîrel só. Adès i èren fiurè e i avèven al culâur di ûc' dla mâma, cme una vòlta a sinté a dîr dal babbo.

A salténn zâ dala mâchina e, pròpi in vatta a cla tèrga, bân in véستا, a i miténn al cartèl: *IN VENDITA*. Dâpp avair tólt cla dezisiàn, mé e mî surèla ai èren lé par tór e partîres cla ròba ch'la n s psèva brîsa vânder insàmm ala cà.

L é un pió fât quel che in ògni cà as sènta l udâur ed chi ai stà, o al i é stè, tant che, andând dânter, al pèr inpusèbbil che la cà la séppa vûda. Da un mumânt a cl èter, da una pôrta in fassa, at é d avîs ed vaddr vgnîr a dânter un quelcón.

Incòsa l'èra in âurden, àl purtîr ai vîder, i cusén in vatta al divàn, al vès in mèz al tèvla; una cà lasè in âurden par turnèri dâpp pôc tänp, brîsa pr an turnèr mâi pió. Tótt i quí i avèven un sâns, dapartótt as sintèva dl amâur: àl nòstri fotografî atachè al mùr, da quand ai èren ragazòli fén a qualli di nûster matrimòni, a qualli di nûster fiû, tótti bân incurnisè e méssi bân in lûs, parché i s psèssen vadder pulîd, dala tèvla o dal sufâ. I cusén, arcamè dala mâma con i fiûr e i culûr dal glézzin, i èren pugè a dû a dû in vatta al divàn. In vatta al tavlén un lîber: una cartuléinna la sgnèva al pònt in dóvv al babbo l'èra arivè a lèzer.

A s guardèven, mé e mî surèla, a tuchèven i quí, mo a n èren brîsa bôni ed spustèr o tór vî gnînta. Cum la m parèva bèla in cal mumânt la cà! A vdèva i dé pasè là, insàmm ala mâma e al babbo; al parfóm dal glézzin, ch'al vgnèva dânter dala fnèstra avèrta, l um fèva girèr la tèsta, mo fòrsi al n'èra brîsa l udâur di fiûr...

A s miténn ala scrivani dal babbo, bisugnèva avrîr i casétt, guardèr, lè-

zer, dlîzer. Un fôî l'êra pais cme na maşaggna, a n psêven brîsa cazêrel vî, anc sâul parché in vatta a cal fôî ai êra pasè la man dal babbo. Cartulén, létter, biglitén, pò un fôî ed lunèri: setàmber 1957; un dé, al quâter, l'êra sgnè con un asteréssc zelèst; in fânnd ala pâgina l'istass asteréssc e la caligrafî dla mâma: *–Un pèz ed Paradîs da incû l'é al nôster.*

A miténn tótti âl chèt al sô sît e a srénn âl fnèster. Prémma d asrèr al rastèl a tulénn vî al cartèl, mé a staché dû grâp ed glézzin da purtèr a cà e a turnénn in zitè.

La sîra l'êra cèra e la strè la parêva pió lébbra. Mé e mî surèla avêven al còr gânfi d emozîân, mo ai êren cuntânti, a savêven, tótti dâu, che *un pèz ed Paradîs* al se sré stè sânpèr da stèr.

Maria Grazia Toschi

(trad. in bulgnais dala Nócchia d Bastèl)

L'anvè

La padrâina l'êra fenalmânt rilasè dnanz a una tâza ed camamèlla, dâpp a una giurnèta pasè a còrrer só e zâ par l'albèrg; sô maré, con la sacâina da cûg avèrta, al fêva di dsnómm ala Margarèta, quâter mîs ed surîs e simitón. A sèder ai tavlén ai êra dâu còpi ed cliént ed mèza etè e dû tècnic, ch'i êren in pajais par di lavurîr. Al pió zâuven, con i cavî lighè int na lónga cò, al n arsparmieva batûd e şguèrd ala ragâza dal barr, ch'la l'provocèva, col spâl nûdi, nonostânt al fradd dla sîra nibiâusa. Cl'ètr ômen, i cavî e la bërba grîs, la fâza còta dal sâul, al stèva in silânzi a bævver la sô bërta, còmm pèrs drî a di pinsîr segrèt.

As êra bèle bacajè ed divèrs argument, tótt lighè ala muntâgna. Al padrân, ch'l'êra l'ónnic a èser nèd in pajais, l'avèva cuntè che, prémma ch'i avrèssen la galarî, an i êra brîsa môd ed travarsèr al Pâs d invèren. A ste pónt l'òmen dai cavî grîs al paré dsdères e al taché a dscârrer. Al cuntè che ló al i êra quand, quarant'ân prémma, i dezidènn ed viulintèr la muntâgna şbusând âl sâu vésser. Al cuntè di âlber cazè zâ par fèr sît ala lónga strè quèrta ch'la sfigûra i fianc dla muntâgna prémma d andèr dântèr int la sô panza; di pilón ed zimânt tirè só par scavalèr âl gâul; dâl mén ch'al scupièven dé e nòt runpând al silânzi secolèr dla Vâl.

- La galarî l'à purtè ricazza a sta valè, mo a che prèzi! Quand a vadd ste serpänt ed TIR grand, malanón e puzlènt, a n pòs brîsa fèr da manc ed sèntum in câulpa pr avoir contribué ala costruziân ed st'òvra! Par furtónna adès a sânp que pr un lavurîr ch'al rimèdia, in pèrt, ai dânp fât alâura. Só, al Bâurg, a sânp drî a méttèr a pôst âl stradlènni dal vilâg' e drî al turânt. Al pajais, ch'al fô tajè fòra e al parêva destinè ala môrt, al turnarà a vîver, dâpp a sti quarant'ân d isolamânt ch'i l'an tgnò fòra dala speculaziân e dal brutîsi mudèrni. Dimónndi dâl sâu cà âli én bèle stè arsanè, al vgnarà un bisû! Mo adès a v vôi cuntèr un fât ch'l'um capitè pròpi durânt la costuziân dla galarî.-

Tótt quant, incantè dal racânt, i s'avsinènn con la scrâna.

- Avèva da incuntrèr di tècnic şguèzzer –al turné a dscârrer l'òmen – e avèven l'apuntamânt só al Pâs. Asrè dântèr al barr dl Albèrg Itâglia, inpgnè a guardèr âl chèt, inción al s n'êra adè che al tãnp l'êra mudè: quand a vgnénn fòra l'anvèva. Andé in fûria in vatta ala mî Sizânt, cunvént che pió in bâs la naiv la sré canbiè in âcua. Invèzi la turmânta la carsèva, la strè l'êra bèle quèrta da un smass ed naiv e mé a n avèva brîsa âl cadân, ala fèn di cònt ai êren sâul ai prémm ed setàmber! Ormâi an i êra brîsa môd ed turnèr indrî, siché andé d lóng pian pian, sperând ed vâdder, de drî da ogni vultè, âl barâc dal cantîr. Fentânt che, a una cûrva pió strécca ed cãli ètri, a n stimé brîsa pulîd in dôvv as fòss al lémmi dla strè, e i frèno, ch'a scuizé d istènt, i fènn slitèr âl rôd e la machîna la sfrunblé zâ dal sfundariân. Am fô d avîs ed fèr un vâul lóng e lânt e, quand Dîo vòls, la machîna l'arivé in fânnd, a n sinté brîsa la bòta, mo al fô còmm s'a fòss caschè in vatta a dla panna, inpresîân dè anc dala naiv ch'la vulèva d atâuren a mé. Arivé d âura d avrîr al spurtèl e d andèr fòra, mo una trafitûra al pèt la m fè caschèr bucón int la naiv.

Quand a m dsdè ai êra a zèzer só una coccia, arvujè int una quèrta. L'êra un sît asrè, strécc e bâs, la parêva una spèzie ed tannda. A sèder atais a mé ai êra un òmen con una sièlpa arvujè in vatta ala tèsta e lighè sâtta ala gâula, con indòs un pastrân ed pân rövvd, dala fatûra vèga. A vâddrum dsdè l

um gé quèl int un français che mé a n capèva brîsa, mo mé a n sânp brîsa dla Vâl, e col Patuà ai ò sânpèr avò dâl dificultè. L'um şlunghé un tegamén con quèl ed chèld, a l ringraziè e a m indurmintè un'ètra vòlta. Quand a turné a dsdèrum un tail dla purtîra l'êra tirè só e ai vgnèv dântèr un suladén tavvd. Al mî arcîâm l'òmen al vgnè dântèr e al gé: "Il n'y a pas de neige!"

L'êra vaira: i prè i arlusèven, al zîl l'êra d un zelèst cèr, sânpa na nôvvla. L'òmen al m ajuté a andèr fòra. Al pèt l'um fèva anc mèl, mo âl ganb âli um tgnèven só. Ló l'um şlunghé di mirtèll e di lanpón dântèr a una spèzie ed gamèla militèr, e l'um paré al quèl pió bân ch'avèss mâi magnè. A i dmandé ed cunpagnèrum vèrs la strè, in dôvv arivé, pian pian, pugèndum ala sô spâla. A s salutènn con na strichè d man e, quand a m vultè, prémma ed saltèr in vatta a una mâchina ed pasâg', ló an i êra bèle pió.

A fô acòlt cme s'a fòss resusitè! I m avèven zarchè, par quénng' dé, in tótt i sfundarión d atâuren al sît in dôvv i avèven catè la mâchina. Âl lâster âl mustrènn i séggè ed rutûr a socuanti cûst, ormâi drî a guarîr.

Alâura a fô mé ch'a zarché dapartótt l'òmen dal pastrân. Andé in tótti âl cà, in tótti âl capân, int âl fîz, a dmandé ed viandânt, vegabónnd, pelegrén. Gnînta. Dl'òmen an i êra gnanc l'insaggna. Inción cardé al mî racânt: i um génn che al mèl al psèva avairum provocè di mirâg' acsé fòrt da èser cardó reèl.

Ai pasé i mîs, i lavurîr i finènn e mé a turné int la mî zitè. Solamânt socuânt ân dâpp a turné int la Vâl pr una mässtra só la stòria dal Pâs, dai Rumèn fèn ala costruziân dla galarî. Divèrsi stanp i mustrèven i pasâg' ch'ai êra stè: i Gâl, i Rumèn, al Bèrbarâssa, Napoleân...

E ècco, pròpi int una stanpa ch'la mustrèva la vgnûda in Itâglia ed Napoleân, ai êra rapresentè ló, l'òmen con la sièlpa in tèsta, acuacè atais al bivâc, con al sô pastrân lóng, pr infèn con la gamèla in man...

Quand l'òmen dai cavî grîs al smitè ed dscârrer, al guèrd pèrs chisà dôvv, as sinté dâgg' tòcc dal canpanèll. Incantè dal racânt, inción avèva pió guardè l'arlóî. La Margarèta la durmèva in pès in brâz a sô pèder st

månter che, fòra dai vider, la nabbia l'avèva lasè al sít a un bèl zìl cèr, lušànt ed strèl.

la Noccia d Bastèl

Sbarluciànd stra vèci pàgin

I spetadùr *d'Arèna del Sole - Luogo dato agli spettacoli diurni* - i én sänper stè di sugèt piotòst fugùs cänter ai parsunâg' catív che int i cumediòn d una vòlta i n manchèven mâi. Chi pòver artéssta ch'i avèven da interpretèr stäl pèrt, a diràn acsé, *ingrate*, i andèven in pelsènic sänper con un pòc ed scagâza, parché äi sbatrí ed man spass äi s trasfurmèven int un *gettito di corpi contundenti o appuntiti*.

Al "tiràn" Giuseppe Raimondi, ch'al fèva la pèrt d *Egisto* int l'*Oreste* ed Vitòri Alfieri, pròpi int al mumänt ch'al prunónzia la cundâna a môrt, ai arivé int al stämmg un buchèl pèn ed vén.

Ignâzi Palica, invèzi, in st månter ch'al rezitèva int la *Merope* al véssst piantères int äli äs dal pelsènic, pròpi dnanz ai sù pî un curtlâz da infidâur. Al s ciapé una pió fâta pòra ch'al s ritiré int al sò camarén e an i fó vèrs ed fèrel turnèr fòra, gnanc par la sèna finèl, quand al vén amazè dai litùr.

Int la *Maria Antonietta* ed Paolo Giacometti, un spetadâur, indignè parché un rivoluzionèri l èra drí a strapèr dal brâza dla pòvra regénna al sò cínno, al svarslé con tòtt al fiè ch'l avèva in gâula:

- *Lâsa stèr cal ragazòl!* - E pò, tant parché äi sâu intenziàn äi fòssen bèli cèri, ai tiré drí anc una mzatta ed bérra, par furtónna sänza ciapèri

Eh, sé, al pòbblic d una vòlta l èra acsé...

Dän Merìg tant ân fà l èra al curèt dla paròchia ed San Flèpp e Iácum e stra äi sâu incunbänz ai èra anc qualla d andèr a cunfurtèr i cundanè a môrt, che a Bulaggna i psèven èser inpichè o decapitè. Una vòlta al fó ciamè pr asésster int äli ùltmi âur un tèl ch'l avèva mazè sò mujèr e par quasst l èra stè cundanè al tâi dla mazòca. Dän Merìg al fó acsé brèv con äi paròl che cal pòver dsgraziè al mustré *sicuri segni di pentimento*. Mo ai èra un pensìr ch'an i dèva pès e al le cunfidé al prít.

- *Sgnèr curèt* - ai déss - *cum oja da*

fèr se in cl èter mândd mé avéss mâi da incuntrèr mì mujèr?

- *Brîsa preocupèret!* - ai arspundé dän Merìg - *Té t sarè sänza tèsta e acsé lí la n prà brîsa arcgnóssret!*

Iuvachén Rossini, che par dsnòv ân al sté ed cà a Bulaggna, bän e spass l èra custràtt a arzävver di aspirànt mušizéssta ch'i vlèven un sò parair. Una vòlta as presenté a cà sò una sgnurénna cunpagnè da sò mèder pr avoir un cunséi zírca l avgnîr dla ragâza, ch'la sunèva al piaefòrt e la cantèva. Al mässter, ch'al fó sänper un òmen gentíl e paziänt, al la fé sèder al piaefòrt. Dâpp a gnanc zénc minùd al la farmé digandi ed cantèr. Ala secânnda stròfa al turné a fèrla sunèr e pò ancâura a cantèr e ví acsé pr un bèl pèz, fèn che la mèder, stóffa ed sta manfrénna, la s arvulzé al mässter par savair se sò fiòla la srèv riušé mèi cme pianéssta o cme cantanta.

E Rossini, con ón di sù surís amâbil:
- *Sò fiòla, sgnèra mì, la riusirà benéssum... cme arzâura!*

Dal 1893 ai andé in sèna al Comunèl l'òvra *Vandea* dal mässter Filippo Clementi. L èsít dla raprésentaziàn al fó piotòst schèrs, sía pr al valâur dal sparté, sía par l interpretaziàn di artéssta. Un tnâur al fèva la pèrt d *Alano*, al chèp di vandeàn. Dâpp un intermèz pèn ed stiuptè ch'äli avèven méss a dùra pròva äli uracc' dal pòbblic, la mèder dal chèp di vandeàn l'aríva in sèna tòtta dsprè svarsilànd:

- *Ferito è Alano!*

Pruvé a imazinèruv dâpp a un'usíta acsé cus'ai suzdé in sèla... Risèt, ûrel, féssti par zénc minùd, prémma ed psair arivèr ala fén dal drâma.

Al tnâur Pietro Neri Baraldi (al maré dla Fricci), òmen bunéssum e generâus, al fó elèt presidänt dal Zírcol Artesstic. Ala zanna in sò unâur a ló, témmid cum l èra, ai tuché d inpruvisèr un dscâurs...

- *Per questo immeritato onore... - e qué al s farmé incapèz ed tirèr d lóng. Enrico Panzacchi, gran facuajòni, ch'l èra ed banda da ló, ai sugeré:*

- *...la quale...*

Al pòver Barèldi an riušé pió a tirèr d lóng dal gran dilüvi ed risèt e féssti.

F. C.

La siänza di nùster víc'

Òpi (*Acer campestre*) – oppio, pianta che serve di sostegno alla vite. Il legno è ottimo per tornitori e falegnami e le ceneri ricche di potassa.

2. **Òpi rézz**, dai montanari (*Acer monspessulanum*), acero minore, acero di Montpellier, acero lattajolo o falso oppio, comune nelle siepi de' colli e non raro ne' boschi montani, pianta a legno forte.

Nèspel (*Mespilus germanica*) - nespolo.

2. **nèspel dal Giapàn** (*Eriobotrya japonica*) nespolo del Giappone, sempreverde ornamentale che difficilmente qui lega i suoi frutti.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biännnda

Nómmer 116 dal 2012

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpani

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolffango)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònich: **Âmos Lèli**

Abunamènt par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tòtt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimänt par cäl paròl ch'äli én difèzzil da capìr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sít bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amig -
- La Compagnia del Ponte della Bionda -

NOVEMBRE	
Sabato 3, ore 21,30.....	Teatro Orione (via Cimabue 14): Giorgio Comaschi in "Commendator Paradiso", Renato Dall'Ara e il Bologna dello scudetto del 1964. Prenotazioni al 337572489.
Mercoledì 7, ore 16.....	Nella Sala dei Circoli (via San Felice 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani. A cura di Adriana Pallotti e Ghino Collina.
Giovedì 8, ore 16,30.....	Nella sede della Famajja Bulgnaisa (via Barberia 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani. Presenta Mirella Musiani.
Domenica 11, ore 15.....	Centro Sociale Barca (via P. Nenni 11): "Carpani e i sù amig" con Fausto Carpani, Gigén Lívra, Sisén, Marco e Paolo Marcheselli.
DICEMBRE	
Sabato 1, ore 21.....	Centro Sociale Montanari (Via Saliceto 3): "Bologna cantava e canta" con Fausto Carpani, Gigén Lívra, Marco Visita, Antonio Stragapede.
Martedì 4, ore 21.....	Teatro Orione (via Cimabue 14): la Compagnia del Ponte della Bionda in "Non parlate all'autista", commedia in due atti di Carpani e Nanni. Prenotazioni al 337572489.
Mercoledì 5, ore 21.....	
Giovedì 6, ore 21.....	
Giovedì 13, ore 16,30.....	Nella sede della Famajja Bulgnaisa (via Barberia 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani. Presenta Mirella Musiani.
Mercoledì 26, ore 16.....	Fausto Carpani al Museo del Patrimonio Industriale (ex Fornace Galotti - via Beverara 123)
Giovedì 27, ore 21.....	Teatro Nuovo di Sasso Marconi: la Compagnia del Ponte della Bionda in "Non parlate all'autista", commedia in due atti di Carpani e Nanni.

Associazione Culturale

IL PONTE DELLA BIONDA
www.pontedellabionda.org
info@pontedellabionda.org
cell. 334 378 72 19